

**EVROPSKI DOBROVOLJNI PENZIJSKI FOND,
BANJA LUKA**

**Finansijski izvještaji
za godinu koja se završila
31. decembra 2018. godine i
Izvještaj nezavisnog revizora**

SADRŽAJ	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 - 2
Finansijski izvještaji:	
Bilans uspjeha investicionog fonda	3
Bilans stanja investicionog fonda	4
Izveštaj o promjenama neto imovine investicionog fonda	5
Bilans tokova gotovine investicionog fonda	6
Napomene uz finansijske izvještaje	7 – 27

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Članovima Evropskog dobrovoljnog penzijskog fonda, Banja Luka i akcionarima Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja (strana 3 do 27) Evropskog dobrovoljnog penzijskog fonda (u daljem tekstu "Fond"), koji obuhvataju bilans stanja investicionog fonda na dan 31. decembra 2018. godine, i odgovarajući bilans uspjeha investicionog fonda, izvještaj o promjenama neto imovine investicionog fonda i bilans tokova gotovine investicionog fonda za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske izvještaje.

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Evropskog dobrovoljnog penzijskog fonda na dan 31. decembra 2018. godine, njegovu finansijsku uspješnost i tokove gotovine za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske.

Osnove za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISA) i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Fond u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Republici Srpskoj, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka (u daljem tekstu "Društvo"), koje upravlja Fondom, je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske, kao i za one interne kontrole za koje rukovodstvo odredi da su neophodne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Fonda da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo ili namjerava da likvidira Fond ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Fonda.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Članovima Evropskog dobrovoljnog penzijskog fonda, Banja Luka i akcionarima Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Fonda.
- Vršimo ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Fonda da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezano objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Fond prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je gospodin Mirko Ilić, Ovlašćeni revizor.

Banja Luka, 15. mart 2019. godine

Mirko Ilić
Partner
Ovlašćeni revizor

BILANS USPJEHA INVESTICIONOG FONDA
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine
(U BAM)

	Godina koja se završila 31. decembra 2018.	Period 29. septembar – 31. decembar 2017.
	Napomena	
Realizovani prihodi i rashodi		
Poslovni prihodi		
Prihod od dividendi	444	-
Prihod od kamata	1,060	-
Amortizacija premije (diskonta) po osnovu HOV sa fiksnim rokom dospjeća	1,328	-
	<u>2,832</u>	<u>-</u>
Poslovni rashodi		
Naknada Društvu za upravljanje	(1,632)	(3)
Naknada banci depozitaru	(142)	(40)
Ostali poslovni rashodi fonda – za troškove platnog prometa	(277)	-
	<u>(2,051)</u>	<u>(43)</u>
Realizovani dobitak/(gubitak) prije oporezivanja	<u>781</u>	<u>(43)</u>
Tekući i odloženi porez na dobit	-	-
Realizovani dobitak/(gubitak) poslije oporezivanja	<u>781</u>	<u>(43)</u>
Nerealizovani dobiti na hartijama od vrijednosti	3,861	-
Povećanje/(smanjenje) neto imovine od poslovanja fonda	<u>4,642</u>	<u>(43)</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Uprava Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka (u daljem tekstu "Društvo") je sastavila priložene finansijske izvještaje Fonda dana 14. februara 2019. godine.

Priloženi finansijski izvještaji će biti dostavljeni Upravnom odboru Društva na davanje mišljenja, a nakon toga i Skupštini Društva na usvajanje.

Potpisano u ime Društva i Fonda:

Tomaž Završnik,
Direktor Društva

M.P.

Dragana Gajić,
Odjeljenje za finansije,
računovodstvo i opšte poslove

BILANS STANJA INVESTICIONOG FONDA
Na dan 31. decembra 2018. godine
(U BAM)

	Napomena	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
UKUPNA IMOVINA			
Gotovinski ekvivalenti i gotovina			
Gotovina	5	34,631	2,503
		<u>34,631</u>	<u>2,503</u>
ULAGANJA FONDA			
Ulaganja fonda u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	6	226,015	-
Ulaganja fonda u finansijska sredstva koja se drže do dospeljeća	7	30,000	-
Depoziti i plasmani	8	10,000	-
		<u>266,015</u>	<u>-</u>
POTRAŽIVANJA			
Potraživanja po osnovu kamata	9	15	-
Potraživanje po osnovu dividende	10	444	-
		<u>459</u>	<u>-</u>
Aktivna vremenska razgraničenja	11	1,050	-
		<u>302,155</u>	<u>2,503</u>
OBAVEZE			
Obaveze prema društvu za upravljanje	12	1,647	51
Obaveze po osnovu troškova poslovanja	13	50	-
Obaveze po osnovu članstva		741	-
		<u>2,438</u>	<u>51</u>
NETO IMOVINA FONDA	14	299,717	2,452
Kapital			
Osnovni kapital - udjeli	15	295,118	2,495
Revalorizacione rezerve po osnovu revalorizacije finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju		3,861	-
Nepokriveni gubitak ranijih godina		(43)	-
Dobitak/(gubitak) tekuće godine/perioda		781	(43)
		<u>299,717</u>	<u>2,452</u>
Broj obračunskih jedinica	14	29,864.16126	253.53277
Vrijednost obračunske jedinice (U BAM)	14	10.03601	9.67256

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE INVESTICIONOG FONDA
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine
(U BAM)

	Godina koja se završila 31. decembra 2018.	Period 29. septembar – 31. decembar 2017.
Povećanje/(smanjenje) neto imovine od poslovanja fonda		
Realizovani dobitak/(gubitak) od ulaganja	781	(43)
Revalorizacije rezerve po osnovu finansijskih ulaganja raspoloživih za prodaju	3,861	-
<i>Ukupno povećanje/(smanjenje) neto imovine fonda</i>	<u>4,642</u>	<u>(43)</u>
Povećanje neto imovine po osnovu transakcija sa udjelima/akcijama fonda		
Povećanje po osnovu izdatih udjela/akcija fonda	294,275	2,495
Smanjenje po osnovu povlačenja udjela/akcija fonda	(1,652)	-
	<u>292,623</u>	<u>2,495</u>
Ukupno povećanje neto imovine fonda	<u>297,265</u>	<u>2,452</u>
Neto imovina		
Na početku perioda	2,452	-
Na kraju perioda	<u>299,717</u>	<u>2,452</u>
Broj akcija fonda u periodu		
Broj obračunskih jedinica na početku perioda	253.53	0.00
Izdate obračunske jedinice u toku perioda	29,776.43	253.53
Povučene obračunske jedinice u toku perioda	(165.80)	0.00
Broj obračunskih jedinica na kraju perioda	<u>29,864.16</u>	<u>253.53</u>

Napomene na narednim stranama čine
sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

BILANS TOKOVA GOTOVINE INVESTICIONOG FONDA
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine
(U BAM)

	Godina koja se završila 31. decembra 2018.	Period 29. septembar- 31. decembar 2017.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu uplate udjela	294,275	2,543
Prilivi po osnovu kamata	1,713	-
Ostali prilivi od operativnih aktivnosti	10,254	-
<i>Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>	<u>306,242</u>	<u>2,543</u>
Odliv gotovine iz operativnih aktivnosti		
Odlivi po osnovu troškova banke depozitara	(482)	(40)
Odliv po osnovu ulaznih i naknada za upravljanje Društvu	(4,146)	-
Odliv po osnovu kupovine HOV	(228,589)	-
Odliv po osnovu ulaganja u depozite	(40,000)	-
<i>Neto odliv gotovine iz operativnih aktivnosti</i>	<u>(273,217)</u>	<u>(40)</u>
Odliv gotovine iz operativnih aktivnosti		
Odliv gotovine po osnovu isplate udjela	(897)	-
Ukupan priliv gotovine	306,242	2,543
Ukupan odliv gotovine	(274,114)	(40)
Neto priliv gotovinskih ekvivalenata i gotovine u toku perioda	<u>32,128</u>	<u>2,503</u>
Gotovinski ekvivalenti i gotovina na početku perioda	<u>2,503</u>	-
Gotovinski ekvivalenti i gotovina na kraju perioda	<u>34,631</u>	<u>2,503</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

1. OSNIVANJE I DJELATNOST

Evropski dobrovoljni penzijski fond, Banja Luka (u daljem tekstu: „Fond“) je osnovan dana 29. septembra 2017. godine kada je Agencija za osiguranje Republike Srpske donijela Rješenje kojim je izdala dozvolu za organizovanje i upravljanje Fondom. Statut Fonda donešen je 4. oktobra 2017. godine od strane Upravnog odbora Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: „Društvo“). U poslovanju sa inostranstvom Fond posluje pod nazivom „European Voluntary Pension Fund“. Fond je organizovan kao otvoreni dobrovoljni penzijski fond.

Osnovna djelatnost Fonda je prikupljanje novčanih sredstava dobrovoljnom uplatom penzijskog doprinosa od strane obveznika uplate, i ulaganja tih sredstava radi povećanja vrijednosti Fonda. Fond je organizovan kao fond posebne vrste, odnosno posebne imovine, bez svojstva pravnog lica, koju čini zbir sredstava od dobrovoljnih doprinosa i prinosa od investiranih sredstava, umanjnih za naknade koje se naplaćuju od Fonda. Fondom upravlja Društvo. Imovina Fonda je u svojini članova Fonda, srazmjerno njihovom udjelu u imovini. Imovina Fonda je odvojena od imovine Društva.

Poslovanje Fonda se zasniva na odredbama Zakona o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 13/09, u daljem tekstu „Zakon“), podzakonskim aktima, kao i internim pravilima poslovanja koja su bazirana na ovim zakonskim propisima za koja je dobijena saglasnost Agencije za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu „Agencija“), kao regulatora.

Članstvo u Fondu je na bazi dobrovoljnosti, gdje postoji potpuna sloboda u izboru fonda, kao i u njegovom napuštanju, a moguće je i članstvo u više dobrovoljnih penzionih fondova. Fond predstavlja instituciju kolektivnog investiranja u okviru koje se prikuplja i ulaže penzijski doprinos u različite vrste imovine sa ciljem ostvarenja prihoda i smanjenja rizika ulaganja. Poslove kastodi banke za Fond obavlja Nova banka a.d. Banja Luka. Sjedište Fonda je u Banjoj Luci, u ulici Kralja Petra I Karađorđevića 109/3.

Fond na dan 31. decembra 2018. nije imao zaposlenih.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju godišnje finansijske izvještaje Fonda (u daljem tekstu zajedno: „finansijski izvještaji“). Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srpskoj.

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Fonda su sastavljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), osim određenih finansijskih instrumenata koji su vrednovani po revalorizovanim iznosima ili fer vrijednosti na kraju svakog izvještajnog perioda, kao što je dalje opisano u računovodstvenim politikama.

Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i usluge.

Fer vrijednost je cijena koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva ili procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Društvo uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Finansijski izvještaji Fonda za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine, su prikazani u formatu propisanom Pravilnikom o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za investicione fondove („Službeni glasnik RS“, broj 106/15, 105/17) i Pravilnikom o sadržini i formi finansijskih izvještaja za investicione fondove („Službeni glasnik RS“, broj 63/16, 115/17). a koji uključuju sljedeće finansijske izvještaje:

1. Bilans stanja investicionog fonda – Izvještaj o finansijskom položaju;
2. Bilans uspjeha investicionog fonda – Izvještaj o ukupnom rezultatu u periodu;
3. Izvještaj o promjenama neto imovine investicionog fonda;
4. Bilans tokova gotovine investicionog fonda - Izvještaj o tokovima gotovine;
5. Izvještaj o finansijskim pokazateljima po udjelu ili akciji investicionog fonda;
6. Izvještaj o strukturi ulaganja investicionog fonda;
7. Izvještaj o strukturi imovine investicionog fonda po vrstama imovine;
8. Struktura obaveza investicionog fonda po vrstama instrumenata;

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)**2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja finansijskih izvještaja (nastavak)**

9. Izvještaj o realizovanim dobitima (gubicima) investicionog fonda;
10. Izvještaj o nerealizovanim dobitima (gubicima) investicionog fonda, i
11. Izvještaj o transakcijama sa povezanim licima.

U skladu sa Zakonom, Društvo je dužno da vodi poslovne knjige i sastavlja finansijske izvještaje za Fond kao i da do 31. marta tekuće godine, Agenciji za osiguranje Republike Srpske, dostavi godišnji izvještaj o poslovanju, u okviru kojeg, odvojeno prikazuje godišnje finansijske izvještaje za Društvo i finansijske izvještaje za Fond.

Obzirom da Fond nije pravno lice, rukovodstvo Društva smatra da Fond nije u obavezi da predaje svoje finansijske izvještaje nadležnom registru u Republici Srpskoj (APIF), i saglasno navedenom priloženi finansijski izvještaji nisu ni predati nadležnom registru.

Društvo je prilikom sastavljanja bilansa tokova gotovine za Fond, koristilo direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3 uz finansijske izvještaje, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srpske.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta izvještavanja

Iznosi u priloženim finansijskim izvještajima su izraženi u Konvertibilnim markama (BAM) koja predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS")

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS"), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja ("IFRS", u daljem tekstu zajedno: "Standardi"), koji su bili u primjeni na dan 31. decembra 2014. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Republike Srpske.

Naime, na osnovu odredbi Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 94/15), sva pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj su u obavezi da u potpunosti primjenjuju IAS, odnosno IFRS, kao i Međunarodni standard finansijskog izvještavanja za male i srednje entitete ("IFRS for SMEs"), Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor ("IPSAS"), Međunarodne standarde vrednovanja ("IVS"), Međunarodne standarde za profesionalnu praksu interne revizije, Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje, Kodeks etike za profesionalne računovođe i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde ("IASB") i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa ("IFAC").

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 94/15), dana 4. oktobra 2017. godine, Upravni odbor Saveza RR RS, donio je „Odluku o utvrđivanju i objavljivanju Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje i osnovnih tekstova Međunarodnih računovodstvenih standarda (IAS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (IFRS)“.

Navedenom Odlukom, utvrđuju se i objavljuju prevodi Standarda i tumačenja, izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde do 31. decembra 2014. godine, koji su objavljeni na internet stranici Saveza RR RS, a koji se počinju primjenjivati u Republici Srpskoj za finansijske izvještaje koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2018. godine. Stupanjem na snagu ove odluke, prestaje da važi Odluka o početku obavezne primjene izdanja IAS/IFRS (objavljenih do 1. januara 2009. godine), iz jula 2010. godine.

Rukovodstvo Društva analizira promjene u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novousvojene Standarde i tumačenja izdata nakon 31. decembra 2014. godine, i nakon ustanovljavanja Standarda i tumačenja koji su relevantni za Društvo, ima namjeru da iste primjeni u sastavljanju finansijskih izvještaja nakon što oni budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

Novi standardi i nove izmjene postojećih Standarda koji su u primjeni za izvještajni period, ali nisu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sledeći standardi i izmjene postojećih standarda, su u primjeni.

- IFRS 9 "Finansijski instrumenti" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- IFRS 15 "Prihodi od ugovora sa kupcima" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmjene IAS 40 "Investicione nekretnine" – Prenos investicionih nekretnina (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januar 2018. godine),
- Izmjene IFRS 2 „Plaćanja akcijama“ – Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja akcijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmjene IFRS 4 „Ugovori o osiguranju“ – Primjenom IFRS 9 "Finansijski instrumenti" sa IFRS 4 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine ili gdje se vrši prva primjena IFRS 9 "Finansijski instrumenti"),
- Izmjene IFRS 9 "Finansijski instrumenti" – Karakteristike plaćanja unaprijed sa negativnim kompenzacijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- IFRIC 22 "Transakcije u stranim valutama i razmatranja pretplata" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmjene raznih Standarda "Unaprijeđenja IFRS (period 2014. - 2016.)" koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS (IFRS 1, IFRS 12 i IFRS 28) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene IFRS 1 i IAS 28 bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine).

Rukovodstvo Društva je izabralo da ne usvoji nove standarde i nove izmjene postojećih Standarda koji su u primjeni za izvještajni period, prije nego budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj.

Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, a nisu još uvijek u primjeni

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći Standardi i izmjene postojećih Standarda, kao i nova tumačenja su bili izdati, ali nisu postali efektivni:

- IFRS 16 "Lizing" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRS 17 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmjene IFRS 10 „Konsolidovani finansijski izvještaji“ i IAS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ - Prodaja ili učešće u imovini između investitora i pridruženog entiteta ili zajedničkog poduhvata (datum stupanja na snagu odgođen na neodređeno vrijeme, dok istraživački projekat metoda kapitala bude ustanovljen),
- Izmjene IFRS 3 "Poslovne kombinacije" – Definicija poslovanja (na snazi za poslovne kombinacije gde datum sticanja pada na dan ili nakon početka prvog godišnjeg perioda izvještavanja, koji počinje na dan ili nakon 1. januara 2020. godine, kao i za sticanje imovine na dan ili nakon dana početka tog perioda),
- Izmjene IAS 1 "Prezentacija finansijskih izvještaja" i IAS 8 "Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procena i greške" – Definicija materijalnog značaja (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene Upućivanja na Konceptualni okvir u Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine),

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)**2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)***Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, a nisu još uvijek u primjeni (nastavak)*

- Izmjene IFRS 9 „Finansijski instrumenti” – Karakteristike plaćanja unaprijed sa negativnim kompenzacijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene IAS 19 „Primanja zaposlenih” – izmjene, smanjenje ili izmirenje planova naknada (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene IAS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate” – Dugoročni interesi u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene raznih Standarda “Unapređenja IFRS (period 2015 - 2017)” koja su rezultat godišnjeg unapređenja IFRS (IFRS 3, IFRS 11, IAS 12 i IAS 23) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine), i
- IFRIC 23 „Neizvjesnost u tretmanu poreza na dobit” (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine).

Rukovodstvo Društva je izabralo da ne usvoji ove nove Standarde i izmjene postojećih Standarda prije nego oni stupe na snagu. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih Standarda i izmjena postojećih Standarda neće imati materijalan uticaj na finansijske izvještaje Društva u periodu inicijalne primjene.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Poslovni prihodi**

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od dividendi, prihode od kamata i amortizacije premije (diskonta) po osnovu HOV sa fiksnim rokom dospjeća i ostale poslovne prihode.

Realizovani dobitak obuhvata realizovane dobitke po osnovu prodaje hartija od vrijednosti, realizovane dobitke po osnovu kursnih razlika i ostale realizovane dobitke. Prihodi od dividendi se evidentiraju kad se ostvari pravo na dividendu. Prihodi od kamata i amortizacije premije (diskonta) po osnovu hartija od vrijednosti ("HOV") sa fiksnim rokom dospjeća predstavljaju prihode koje fond ostvaruje po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i po osnovu depozita i amortizovani dio razlike nominalne i tržišne cijene hartija od vrijednosti.

Ostali poslovni prihodi podrazumijevaju ostale poslovne prihode koji nisu sadržani u naprijed navedenim prihodima.

3.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi se evidentiraju u trenutku njihovog nastanka i sastoje se od naknade Društvu po osnovu upravljanja, troškova kupovine i prodaje ulaganja i naknade kastodi banci za troškove platnog prometa i troškove po osnovu pružanja kastodi usluga po ugovoru. Svi troškovi koji se isplaćuju na teret imovine Fonda definisani su Pravilnikom o naknadama, koji je odobren od strane Agencije.

Naknada Društvu za upravljanje Fondom

Društvo mjesečno fakturiše Fondu naknadu za upravljanje i ulaznu naknadu. Naknada za upravljanje se utvrđuje prilikom svakog obračuna neto vrijednosti imovine Fonda, a koji je usaglašen između Društva i kastodi banke. Za iznos ulazne naknade se umanjuje vrijednost svake uplate u Fond prije pretvaranja u obračunske jedinice. Kastodi banka kontroliše obračun koji je Društvo sastavilo, potvrđuje ga i odgovorna je za tačnost obračuna. Naknada prilikom uplate penzijskih doprinosa (ulazna naknada) obračunava se jednokratno, i to kao procenat u odnosu na pojedinačnu uplatu, po stopi do maksimalno 1.9% od ukupno izvršenih uplata. Za članove penzijskog plana, naknada prilikom uplate penzijskih doprinosa obračunava se procentualno od ukupne vrijednosti uplaćenih penzijskih doprinosa koje je organizator penzijskog plana uplatio za članove tog plana, najviše do 1.9% od vrijednosti izvršene uplate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2. Poslovni rashodi (nastavak)

Naknada Društvu za upravljanje Fondom (nastavak)

Naknada Društvu za upravljanje Fondom obračunava se najviše do 2% godišnje od neto vrijednosti imovine Fonda. Naknada se obračunava svakog dana, i to kao procenat podijeljen sa 365.25 uzimajući kao osnovicu neto vrijednost imovine Fonda. Neto vrijednost imovine Fonda predstavlja vrijednost imovine umanjenu za iznos obaveza. Na kraju svakoga mjeseca, Društvo naplaćuje od Fonda iznos koji predstavlja zbir svih dnevnih vrijednosti naknada za taj mjesec. Naknada za prenos računa člana Fonda predstavlja naknadu za troškove prenosa računa u Fond kojim upravlja drugo Društvo i obračunava se kao umanjeno sredstava za iznos stvarnih troškova, s tim što naknada ne može biti obračunata u visini većoj od iznosa koji propiše Agencija.

Naknada kastodi banci

Naknada kastodi banci obračunava se po Tarifniku kastodi usluga, i to: 0.15% na iznos imovine do 10 miliona BAM, odnosno 0.125% na iznos imovine preko 10 miliona BAM. Od 1. jula 2018. godine naknade kastodi banke su uvećane za PDV po stopi 17%.

3.3. Realizovani dobitci i gubici

Realizovani gubitak obuhvata realizovane gubitke na prodaji hartija od vrijednosti, realizovane gubitke po osnovu kursnih razlika i ostale realizovane gubitke.

Realizovani dobitak od prodaje ulaganja se iskazuje ako se prodaja izvrši po cijenama koje su više u odnosu na nabavnu vrijednost ulaganja. U obrnutom slučaju biće evidentiran realizovani gubitak.

Prilikom knjigovodstvenog evidentiranja prodaje ulaganja, isknižavaju se i svi nerealizovani dobitci i gubici koji se odnose na to ulaganje, bilo da su iskazani na računima uspjeha ili u revalorizacionim rezervama. Oni prodajom postaju realizovani i uključuju se u obračun ukupnog dobitka ili gubitka ostvarenog prodajom ulaganja iz portfelja.

Ostali prihodi i rashodi se knjiže po načelu uzročnosti.

3.4. Nerealizovani dobitci i gubici

Promjene fer vrijednosti se evidentiraju na kontima ispravke vrijednosti i nerealizovanih dobitaka, odnosno gubitaka za hartije koje su klasifikovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, odnosno ispravke vrijednosti i revalorizacionih rezervi za hartije klasifikovane kao raspoložive za prodaju.

3.5. Vrijednost imovine, obračun neto vrijednosti imovine i utvrđivanje vrijednosti obračunske jedinice Fonda

Upravni odbor Agencije, na sjednici održanoj 30. novembra 2017. godine, donio je Pravilnik o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (u daljem tekstu "Pravilnik", "Službeni glasnik RS", broj 113/17) i na sjednici 27. aprila 2018 godine, Pravilnik o izmjenama pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda ("Službeni glasnik RS", broj 43/18).

Imovina Fonda

U skladu sa Pravilnikom, ukupnu vrijednost imovine Fonda na dan vrednovanja čini zbir vrijednosti svih vrsta imovine propisanih Zakonom, i to:

- 1) hartije od vrijednosti iz portfelja Fonda,
- 2) nekretnine u vlasništvu Fonda,
- 3) depoziti novčanih sredstava Fonda kod banaka,
- 4) novčana sredstva Fonda na računu kod kastodi banke, i
- 5) potraživanja Fonda.

Vrijednost imovine Fonda na dan vrednovanja se utvrđuje u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima, računovodstvenim politikama i Pravilnikom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Vrijednost imovine, obračun neto vrijednosti imovine i utvrđivanje vrijednosti obračunske jedinice Fonda (nastvak)

Neto vrijednost imovine Fonda

Obaveze Fonda predstavljaju obaveze nastale po osnovu

- 1) ulaganja imovine Fonda,
- 2) uplate i isplate obračunskih jedinica,
- 3) naknada Društvu,
- 4) naknada kastodi banci, i
- 5) naknade troškova koje padaju na teret Fonda u skladu sa Zakonom.

Neto vrijednost imovine Fonda, na dan vrednovanja, izračunava se na način da se vrijednost ukupne imovine umanji za obaveze Fonda.

Obračunske jedinice Fonda

Ukupna vrijednost svih obračunskih jedinica Fonda, jednaka je neto vrijednosti imovine Fonda. Obračunske jedinice mogu se izraziti u dijelovima. Najniža jedinstvena početna vrijednost obračunske jedinice za Fond, iznosi 10 BAM. Vrijednost obračunske jedinice Fonda, na dan vrednovanja, utvrđuje se dijeljenjem vrijednosti neto imovine Fonda izražene u BAM sa ukupnim brojem obračunskih jedinica. Vrijednost obračunske jedinice Fonda, na dan vrednovanja iskazuje se na pet decimalnih mjesta.

Uplaćeni penzijski doprinosi pretvaraju se u obračunske jedinice istog dana kada su uplaćeni, evidentiranjem jedinica na individualnom računu člana Fonda.

3.6. Dobrovoljni penzijski doprinosi članova Fonda

Član Fonda može biti domaće i strano punoljetno fizičko lice. Članstvo u Fondu je na bazi dobrovoljnosti, postoji potpuna sloboda u izboru fonda, kao i u njegovom napuštanju. Društvo za svakog člana Fonda koji ima zaključen ugovor o članstvu u Fondu, odnosno zaključen ugovor o penzijskom planu, otvara i vodi individualni račun.

Novčana sredstva kojima Fond raspolaže prikupljaju se uplatom penzijskih doprinosa koja u Fond uplaćuje obveznik uplate. Minimalni iznos penzijskih doprinosa za uplatu u Fond je 10 BAM. Uplata penzijskih doprinosa je dobrovoljna, i ne obavezuje člana Fonda - obveznika uplate na određenu dinamiku uplata.

Uplaćeni penzijski doprinos konvertuje se u investicione jedinice istog dana kad je uplaćen i pripisuje se na individualni račun svakog člana za koga je izvršena uplata. Stanje broja investicionih jedinica na individualnom računu člana fonda uvećava se za nove uplate. Investiciona jedinica predstavlja srazmjerni obračunski udio u ukupnoj neto imovini fonda.

U skladu sa Zakonom, pravo na povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima član fonda stiče sa navršениh 58 godina života, bez obzira na period akumuliranja sredstava u Fondu, odnosno sa navršene 53 godine života i najmanje pet godina uplaćivanja doprinosa u kontinuitetu ili 60 mjesečnih uplata. Izuzetno, pravo na povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima može se ostvariti i prije pomenutih uslova, u slučaju vandrednih troškova liječenja ili trajne nesposobnosti za rad. Povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima član Fonda mora početi najkasnije sa navršениh 70 godina života.

U slučaju smrti člana Fonda, sredstva na njegovom računu pripadaju nasljedniku kojeg je on odredio u pristupnoj izjavi u trenutku stupanja u članstvo u Fond, odnosno sredstva se prenose u skladu sa zakonom u nasljeđivanju, ukoliko član nije Društvu dostavio ime (jednog ili više) nasljednika, po sopstvenom izboru.

Sredstva koja su akumulirana na računu člana Fonda mogu se povući jednokratnom ili programiranom isplatom. Ako je akumulirani iznos u trenutku ostvarivanja prava na povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima manji od 2,000 BAM ukupan iznos mora biti jednokratno isplaćen. Programirana isplata podrazumijeva da član Fonda u ugovoru sam odredi mjesečni iznos i period u kome će mu akumulirana sredstva biti isplaćivana sve do trenutka isplate cjelokupnog iznosa koji je na njegovom računu prethodno akumuliran.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Dobrovoljni penzijski doprinosi članova Fonda (nastavak)

Imovina Fonda investira se u cilju ostvarivanja prihoda za članove Fonda. Prinos od investiranja ukupnih sredstava Fonda (nakon odbitka naknada za upravljanje i troškova investiranja) pripada svakom članu Fonda srazmjerno broju njegovih investicionih jedinica. Društvo ne garantuje minimalni garantovani prinos Fonda, tako da član Fonda preuzima rizik ulaganja.

Osnovna načela investicione politike Fonda

Imovina Fonda investira se u skladu sa sljedećim načelima:

- načelo sigurnosti imovine Fonda – ulaganjem u hartije od vrijednosti emitentata sa visokim kreditnim rejtingom,
- načelo diversifikacije portfelja – ulaganjem u hartije od vrijednosti koje se razlikuju prema vrsti i emitentima, kao i prema drugim obilježjima,
- načelo likvidnosti - ulaganjem hartije od vrijednosti koje je moguće brzo i efikasno kupiti i prodati po relativno ujednačenoj i stabilnoj cijeni, i
- načelo profitabilnosti - ulaganjem u hartije od vrijednosti koje, uz uvažavanje prethodno navedenih načela, donose potencijalno najveći prinos.

3.7. Finansijski instrumenti

Finansijska sredstva i obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Fonda, od momenta kada je Fond ugovornim odredbama vezan za instrument.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Fond izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Fond ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

(a) Finansijska imovina

Sva finansijska imovina se priznaje, odnosno prestaje se priznavati na datum trgovanja kad je kupoprodaja finansijskog sredstva definisana ugovorenim datumom isporuke finansijskog sredstva u rokovima utvrđenima prema konvencijama na predmetnom tržištu, i inicijalno je mjerena po fer vrijednosti, uključujući transakcione troškove.

Nederivatna finansijska imovina se klasifikuje u sljedeće kategorije: finansijska imovina raspoloživa za prodaju i dati krediti i potraživanja. Klasifikacija zavisi od prirode i svrhe finansijske imovine i određena je u trenutku inicijalnog priznavanja.

Metoda efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda obračuna amortizovanog troška finansijske imovine i raspoređivanja prihoda od kamate tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje buduća novčana primanja knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine, ili gdje je to moguće, kraćeg perioda. Prihodi se priznaju na bazi efektivne kamatne stope za kredite i potraživanja i dužničke instrumente, izuzev za one koji su iskazani po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Otkupivi dužnički vrijednosni papiri držani od strane Fonda, a kojima se trguje na aktivnom tržištu, su klasifikovani kao raspoloživi za prodaju i prezentuju se po fer vrijednosti, koristeći se tekućom tržišnom vrijednosti nekog drugog instrumenta koji je suštinski jednak ili se bazira na očekivanim novčanim tokovima imovine koja predstavlja osnov ulaganja. Ulaganja za koja nije moguće realno utvrditi fer vrijednost se mjere po trošku.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

(a) Finansijska imovina (nastavak)

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju (nastavak)

Dobici i gubici koji nastaju zbog promjene fer vrijednosti direktno utiču na kapital, odnosno na nerealizovane dobitke/gubitke od HoV raspoloživih za prodaju, sa izuzetkom umanjenja za imparitetne gubitke, kamate obračunate koristeći metod efektivne kamatne stope i dobitak ili gubitak na monetarnu imovinu od kursnih razlika, koji se direktno priznaju u bilans uspjeha perioda.

Kada se takva imovina prodaje, ili je izložena trajnom smanjenju vrijednosti, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno ostvaren po fer vrijednosti za ulaganja je uključen u prihode i rashode perioda. Instrumenti kapitala klasifikovani kao raspoloživi za prodaju koji ne kotiraju na aktivnom berzanskom tržištu, i čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, su vrednovani prema istorijskom trošku umanjenom za obezvrjeđenje.

Fer vrijednost finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju izraženih u stranoj valuti se određuje u toj valuti i preračunava se po važećoj kursnoj stopi na dan bilansa stanja. Promjena u fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kursa i koja rezultuje promjeni amortizovanog troška sredstva, priznaje se u bilansu uspjeha, dok se ostale promjene priznaju kao promjene u ostalom ukupnom rezultatu.

Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća

Obveznice sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim rokom dospjeća, za koje Fond ima pozitivnu namjeru i mogućnost da ih čuva do dospjeća, klasifikuju se kao imovina u posjedu do dospjeća. Evidentiraju se po trošku amortizacije koristeći metodu efektivne kamatne stope, umanjenom za umanjenje vrijednosti, sa prihodom koji se priznaje na bazi efektivnog prihoda.

Dugoročni finansijski plasmani

Dugoročni finansijski plasmani sastoje se od oročenih novčanih depozita kod poslovnih banaka na period duži od godinu dana. Oročena novčana sredstva u bankama su vrednovana u visini deponovanih sredstava na dan bilansa stanja.

Dati krediti i potraživanja

Potraživanja od kupaca, krediti i ostala potraživanja sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu klasifikuju se kao krediti i potraživanja. Krediti i potraživanja vrednuju se po amortizovanom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope, umanjeni za procijenjeno umanjenje vrijednosti. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim u slučaju kratkoročnih potraživanja, gdje bi priznavanje prihoda bilo nematerijalno.

Potraživanja su prikazana po njihovoj nominalnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja. Ispravka vrijednosti potraživanja vrši se indirektno za iznos dospjelih potraživanja koja nisu naplaćena u određenom periodu od datuma dospjeća za plaćanje, što su, prema procjeni menadžmenta baziranoj na istorijskim dokazima o iznosu s tim u vezi nastalih gubitaka, potraživanja koja nisu naplaćena preko godinu dana. Direktni otpis potraživanja se vrši u slučajevima kada je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana. Potraživanja koja su predmet kompenzacije se ispravljaju po neto principu.

Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani odnose se na oročena sredstva u bankama na period kraći od godinu dana, i evidentirana su u visini deponovanih novčanih sredstava na dan bilansa stanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

(a) Finansijska imovina (nastavak)

Gotovinski ekvivalenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju gotovinu u blagajni, depozite kod komercijalnih banaka, kao i visoko likvidna sredstva koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine, uz beznačajan rizik od promjene vrijednosti.

Umanjenja finansijske imovine

Finansijska imovina, osim imovine iskazane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, procijenjena je za indikatore umanjena na svaki datum izvještaja o finansijskom položaju. Finansijska imovina je umanjena tamo gdje je dokazano da su, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije izmijenjeni.

Za akcije koje ne kotiraju na berzi, a klasifikovane su kao raspoložive za prodaju, značajan ili produžen pad u fer vrijednosti vrijednosnog papira ispod njegovog troška smatra se objektivnim dokazom umanjena.

Za svu ostalu finansijsku imovinu, uključujući otkupive hartije od vrijednosti klasifikovane kao raspoložive za prodaju, i potraživanja po finansijskom zajmu, objektivni dokaz umanjena može uključiti:

- značajne finansijske teškoće izdavaoca ili korisnika; ili
- propust ili delikvencija u otplati kamate ili glavnice; ili
- mogućnost da će dužnik doći u stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Za određene kategorije finansijske imovine, kao što su potraživanja od kupaca, sredstva za koja je procijenjeno da nisu umanjena, naknadno se procjenjuju na umanjene na kolektivnoj osnovi. Objektivni dokaz umanjena portfolija potraživanja uključuje prethodno iskustvo Fonda u naplati, kašnjenje u naplati nakon perioda dospelja, kao i promjene u nacionalnim ili lokalnim ekonomskim uslovima koji su u uzajamnoj vezi sa neizvršenjem potraživanja. Za finansijsku imovinu iskazanu po amortizovanom trošku, iznos umanjena je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova, diskontovanih koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu finansijskog sredstva. Knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je umanjena za gubitke umanjena direktno za svu finansijsku imovinu, osim za potraživanja gdje je knjigovodstvena vrijednost umanjena kroz upotrebu rezervisanja za umanjene vrijednosti. Kada nije moguće naplatiti potraživanja od kupaca, onda su ista otpisana na teret rezervisanja za umanjene vrijednosti. Naknadni povrati iznosa koji su prethodno otpisani se oprihoduju u korist rezervisanja za umanjene vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti rezervisanja za umanjene vrijednosti evidentiraju se u izvještaju o dobitku i gubitku.

Sa izuzetkom hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, ako se, u narednom periodu, iznos gubitaka od umanjena vrijednosti smanji, i to smanjenje se odnosi na događaj koji je nastao nakon što je umanjene priznato, prethodno priznat gubitak umanjena može se priznati kroz izvještaj o ukupnom rezultatu u mjeri koja neće rezultovati knjigovodstvenim iznosom većim nego što bi bio amortizovani trošak da nije došlo do priznavanja umanjena vrijednosti na datum kada je umanjene vrijednosti ispravljeno. Hartije od vrijednosti – ulaganja raspoloživih za prodaju, gubici od umanjena, prethodno priznatih kroz izvještaj o ukupnom rezultatu, ne poništavaju se kroz izvještaj o ukupnom rezultatu. Bilo koje uvećanje u fer vrijednosti nakon gubitka umanjena je priznato direktno u kapital.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Fond će prestati priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu, ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Fond ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Fond nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

(b) Finansijske obaveze

Finansijske obaveze obuhvataju kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale obaveze.

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za troškove koji se direktno mogu pripisati transakciji. Nakon početnog priznavanja, finansijske obaveze se mjere u iznosu po kome je obaveza početno priznata umanjena za otplate i umanjena za bilo koji otpis odobren od strane povjerioca. Finansijske obaveze su iskazane po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Obaveze po osnovu kamata na finansijske obaveze se evidentiraju na teret finansijskih rashoda u periodu na koji se odnose i prikazuju u okviru ostalih kratkoročnih obaveza.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Fond ispuni obavezu, ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

3.8. Porezi i doprinosi iz rezultata

Tekući porez na dobitak

Porez na dobitak obuhvata tekući porez na dobitak i odložene poreze na dobitak. Obzirom da Fond nije organizovan kao pravno lice, onda nije ni obveznik poreza na dobit.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva i Fonda korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u periodu izmjene ukoliko se odnose samo na taj period ili u periodu izmjene u budućim periodima ukoliko izmjena utiče na tekući i buduće periode.

Osnovne pretpostavke koje se odnose na buduće događaje i ostale značajne izvore neizvjesnosti pri davanju procjene na dan bilansa stanja, koja nose rizik sa mogućim ishodom u materijalno značajnim korekcijama sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini predstavljene su u narednom tekstu:

Ispravka vrijednosti potraživanja

U procjeni odgovarajućeg iznosa gubitka od obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja Fond se oslanja na starost potraživanja, ranije iskustvo sa otpisom i promjenama u uslovima plaćanja.

Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Fond ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv resursa koje stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE (nastavak)

Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Fonda je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Republici Srpskoj ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva i Fonda vrši procjenu rizika i, u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva i Fonda, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

	31. decembar 2018.	U BAM 31. decembar 2017.
Žiro račun u domaćoj valuti	34,631	2,503
	<u>34,631</u>	<u>2,503</u>

6. ULAGANJA FONDA U FINANSIJSKA SREDSTVA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

	31. decembar 2018.	U BAM 31. decembar 2017.
Nabavna vrijednost ulaganja u HoV raspoloživih za prodaju:		
- akcije	8,423	-
- obveznice	213,731	-
	<u>222,154</u>	<u>-</u>
Svođenje na fer vrijednost sredstva raspoloživih za prodaju:		
- akcije	(401)	-
- obveznice	4,262	-
	<u>3,861</u>	<u>-</u>
	<u>226,015</u>	<u>-</u>

U skladu sa odlukama Izvršnog odbora broj IO-4-3/18, IO-5-1/18, IO-16-7/18 i IO-12-1/18, sredstva Fonda će se investirati u dužničke hartije od vrijednosti i to dugoročne obveznice emitenta Republika Srpska i akcije emitenta Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka, u iznosu koji ni u jednom trenutku neće ugrožavati likvidnost Fonda (posmatrano u odnosu na akumulirana sredstva članova starijih od 58 godina) kao i prema zakonskim ograničenjima.

Svođenje na fer vrijednost sredstava raspoloživih za prodaju predstavlja efekte svođenja vrijednosti sredstava raspoloživih za prodaju na njihovu fer vrijednost, obračunatu u skladu sa odredbama Pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (Napomena 3.5)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

6. ULAGANJA FONDA U FINANSIJSKA SREDSTVA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU (nastavak)

Najznačajnija ulaganja u HoV klasifikovane kao HoV raspoložive za prodaju na dan 31. decembra 2018. godine su:

	31. decembar 2018.	U BAM 31. decembar 2017.
(a) Ulaganja u akcije:		
Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka	8,423	-
<i>Svođenje na fer vrijednost sredstva raspoloživih za prodaju</i>	(401)	-
Ukupna ulaganja u akcije:	8,022	-
(b) Ulaganja u obveznice:		
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 11	57,013	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 12	33,488	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 10	31,079	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 7	23,002	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 9	22,402	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 6	15,856	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 4	8,563	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 8	7,346	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 5	6,315	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 2	2,571	-
Republika Srpska – obaveze dobavljačima 1	2,460	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 3	2,368	-
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 1	1,268	-
	<u>213,731</u>	<u>-</u>
<i>Svođenje na fer vrijednost ulaganja u obveznice</i>	4,262	-
Ukupna ulaganja u obveznice:	217,993	-
Ukupno finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	226,015	-

(b) Ulaganja u obveznice :

Ulaganja u obveznice Republike Srpske za izmirenje ratne štete (serije 1 – 12) sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine u ukupnom iznosu 215,548 BAM se odnose na kupovinu dugoročnih obveznica Republike Srpske, za izmirenje ratne štete. Nominalna vrijednost obveznice je 1 BAM, a nominalna kamatna stopa je 1.5% na godišnjem nivou i računa se na ostatak glavnice uz primjenu linearnog modela obračuna kamate, na bazi stvarnog broja dana. Navedene obveznice su kupovane uz prinos do dospeljeća u rasponu od 3.3% do 4.72%. Rok dospeljeća je 14 godina od dana emisije obveznica, uz grejs period isplate glavnice od četiri godine (uračunat u rok otplate). Isplata kamate se vrši u godišnjim anuitetima. Po isteku grejs perioda vlasnik obveznice ima pravo na proporcionalni dio glavnice i pripadajući dio kamate obračunate na preostali dio glavnice, koji se isplaćuje jednom godišnje.

Ulaganje u obveznice – izmirenje obaveze prema dobavljačima (serija 1) sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 2,460 BAM. Nominalna vrijednost obveznice je 1 BAM, a nominalna kamatna stopa je 1.5% na godišnjem nivou i računa se na ostatak glavnice uz primjenu linearnog modela obračuna kamate, na bazi stvarnog broja dana. Navedene obveznice su kupovane uz prinos do dospeljeća od 4.05%. Rok dospeljeća je 15 godina od dana emisije obveznica, uz grejs period isplate glavnice od pet godina (uračunat u rok otplate). Isplata kamate se vrši u godišnjim anuitetima. Po isteku grejs perioda vlasnik obveznice ima pravo na proporcionalni dio glavnice i pripadajući dio kamate obračunate na preostali dio glavnice, koji se isplaćuje jednom godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

7.	ULAGANJA FONDA U FINANSIJSKA SREDSTVA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA	U BAM	
		31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	Komercijalna Banka a.d. Banja Luka	20,000	-
	MF Banka a.d. Banja Luka	10,000	-
		<u>30,000</u>	<u>-</u>
8.	DEPOZITI I PLASMANI	U BAM	
		31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	MF Banka a.d. Banja Luka	10,000	-
		<u>10,000</u>	<u>-</u>
9.	POTRAŽIVANJA PO OSNOVU KAMATA	U BAM	
		31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	Potraživanja po osnovu kamata na oročene depozite	15	-
		<u>15</u>	<u>-</u>
10.	POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DIVIDENDE	U BAM	
		31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	Potraživanja po osnovu dividende od Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka	444	-
		<u>444</u>	<u>-</u>
11.	AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	U BAM	
		31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	Obračunata pripadajuća kamata na obveznice	1,050	-
		<u>1,050</u>	<u>-</u>
12.	OBAVEZE PREMA DRUŠTVU ZA UPRAVLJANJE	U BAM	
		31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
	Obaveze prema Društvu za ulaznu naknadu	1,233	48
	Obaveze prema Društvu za naknadu za upravljanje	414	3
		<u>1,647</u>	<u>51</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

13. OBAVEZE PO OSNOVU TROŠKOVA POSLOVANJA

	31. decembar 2018.	U BAM 31. decembar 2017.
Obaveze prema banci depozitaru	50	-
	<u>50</u>	<u>-</u>

14. NETO IMOVINA FONDA

Na dan 31. decembra 2018. godine neto vrijednost imovine Fonda je iznosila 299,717 BAM (2017. godine - 2,452 BAM), broj upisanih obračunskih jedinica iznosio je 29,864.16126016 (2017. godine - 253.5327721), a njihova pojedinačna vrijednost je bila 10.03601 BAM (2017. godine - 9.67256 BAM).

15. OSNOVNI KAPITAL – UDJELI

Fond je osnovan dana 29. septembra 2017. godine kada je Agencija za osiguranje Republike Srpske donijela Rješenje kojim je izdata dozvola za organizovanje i upravljanje Fondom. Statut Fonda donesen je 4. oktobra 2017. god od strane Upravnog odbora Društva za upravljanjem Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka. U poslovanju sa inostranstvom Fond posluje pod nazivom „European Voluntary Pension Fund“. Fond je organizovan kao otvoreni dobrovoljni penzijski fond.

Struktura osnovnog kapitala - udjela Fonda na dan 31. decembra 2018. godine je bila sljedeća:

	31. decembar 2018.	U BAM 31. decembar 2017.
Osnovni kapital – udjeli na početku perioda	2,495	-
Povećanje kapitala-udjela u toku perioda	294,275	2,495
Smanjenje kapitala-udjela u toku perioda	(1,652)	-
Osnovni kapital – udjeli na kraju perioda	<u>295,118</u>	<u>2,495</u>
Broj udjela na početku perioda	253.53	-
Povećanje broja udjela u toku perioda	29,776.43	253.53
Smanjenje broja udjela u toku perioda	(165.80)	-
Broj udjela na kraju perioda	<u>29,864.16</u>	<u>253.53</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

15. OSNOVNI KAPITAL – UDJELI (nastavak)

Tabela kretanja na kapitalu za godine koje su se završile 31. decembra 2018. i 2017. godine je sljedeća:

	Osnovni kapital - udjeli	Revalorizacije rezerve	Neraspoređeni dobitak	U BAM Ukupno
Stanje, 1. januar 2017.	-	-	-	-
Povećanje kapitala-udjela u toku perioda	2,495	-	-	2,495
Neto rezultat poslovanja	-	-	(43)	(43)
Stanje, 31. decembar 2017.	<u>2,495</u>	<u>-</u>	<u>(43)</u>	<u>2,452</u>
Povećanje kapitala-udjela u toku perioda	294,275	-	-	294,275
Smanjenje kapitala-udjela u toku perioda	(1,652)	-	-	(1,652)
Efekti svođenja finansijskih sredstva na fer vrijednost	-	3,861	-	3,861
Neto rezultat poslovanja	-	-	781	781
Stanje, 31. decembar 2018.	<u>295,118</u>	<u>3,861</u>	<u>738</u>	<u>299,717</u>

Revalorizacije rezerve

Revalorizacije rezerve po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju na dan 31. decembra 2018. godine iznose 3,861 BAM i predstavljaju akumulirane nerealizovane dobitke po osnovu promjene fer vrijednosti finansijskih sredstava (hartija od vrijednosti) Fonda koja su klasifikovana kao "finansijsko sredstva raspoloživa za prodaju", a u skladu sa IAS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i odmjeravanje", po kojem se dobitak ili gubitak koji se javlja usljed promjene fer vrijednosti finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju treba priznati direktno u kapital, odnosno kao dio revalorizacionih rezervi.

16. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Fond nema status pravnog lica, već je Fond organizovan od strane Društva koje njime upravlja, kao institucija za prikupljanje novčanih sredstava (uplatom članova) i njihovim investiranjem, a sve u cilju što većeg prinosa od uloženi sredstava.

Shodno tome, Fond nema poslovnih transakcija sa povezanim stranama, osim sa Društvom za upravljanje koje ga je i osnovalo (organizovalo). To su isključivo odnosi definisani Zakonom, koji se odnose na obaveze Fonda prema Društvu za ulazne naknade prilikom uplate doprinosa i naknada za upravljanje.

	Godina koja se završila 31. decembra 2018.	U BAM Period 29. septembar – 31. decembar 2017.
BILANS USPJEHA		
Poslovni rashodi:		
- Naknada Društvu za upravljanje	1,632	3
	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
BILANS STANJA		
Obaveze za ulaznu naknadu i naknadu za upravljanje:		
- Društvo za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom	1,647	51
Ukupno obaveze	<u>1,647</u>	<u>51</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

17. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembar 2018. godine Fond nije imao sudskih sporova u kojima je tužena strana, niti je vodio sudske sporove protiv svojih dužnika.

18. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

18.1. Upravljanje rizikom kapitala

Rukovodstvo Društva razmatra kapitalni rizik, na osnovama ublažavanja rizika i uvjerenja da će Fond biti u mogućnosti da održi princip stalnosti poslovanja, istovremeno maksimizirajući povećanje profita vlasnika, preko optimizacije duga i kapitala. Obzirom da Fond nema obaveza po osnovu kredita, struktura kapitala Fonda sastoji se od gotovine i gotovinskih ekvivalenata i kapitala koji se pripisuje vlasnicima, a koji uključuje osnovni kapital - udjele, rezerve, kao i neraspoređenu dobit.

Lica koja kontrolišu finansije na nivou Fonda i Društva ispituju strukturu kapitala na godišnjem nivou. Ne postoje nikakvi eksterno nametnuti zahtjevi u vezi sa strukturom kapitala koje Fond mora da ispoštuje.

18.1.1. Racio ukupne zaduženosti prema kapitalu

Pokazatelji zaduženosti Fonda sa stanjem na kraju perioda bili su sljedeći:

	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembra 2017.</u>
Zaduženost (a)	-	-
Gotovina	(34,631)	(2,503)
Neto zaduženost	(34,631)	(2,503)
Kapital(b)	299,717	2,452
<i>Racio ukupnog dugovanja prema kapitalu</i>	<i>nije primjenjivo</i>	<i>nije primjenjivo</i>

(a) Zaduzenost Fonda bi trebalo da se odnosi na dugoročne i kratkoročne finansijske obaveze (kredite), kojih Fond nema na dan 31. decembra 2018. godine, i

(b) Kapital uključuje osnovni kapital - udjele, rezerve i neraspoređeni dobitak.

18.1.2. Kategorije finansijskih instrumenata

Kategorije finansijskih instrumenata su prikazane u narednoj tabeli:

	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembra 2017.</u>
Finansijska imovina		
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	34,631	2,503
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	226,015	-
Depoziti	40,000	-
Potraživanja	459	-
Ukupno finansijska imovina	<u>301,105</u>	<u>2,503</u>
Finansijske obaveze	<u>1,697</u>	<u>51</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

18. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

18.2. Ciljevi upravljanja finansijskim rizicima

Aktivnosti Fonda izlažu ga različitim rizicima: tržišnom riziku (koji obuhvata rizik od promjene kursa stranih valuta, rizik od promjene kamatnih stopa i rizik od promjene cijena), kreditnom riziku, riziku likvidnosti, operativnom riziku i riziku usklađenosti poslovanja s propisima.

Upravljanje rizicima Fonda je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Fonda u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Upravljanje rizicima definisano je računovodstvenim politikama Fonda i Pravilima za sprovođenje procesa investiranja imovine Fonda.

Društvo nastoji da pravilnim upravljanjem sredstvima Fonda njegovim članovima obezbijedi dugoročnu sigurnost, očuvanje imovine kao i optimalni rast u odnosu na preuzeti rizik.

Rizici predstavljaju vjerovatnoću nastanka negativnih efekata na poslovni i finansijski položaj Fonda. Politike upravljanja rizicima obuhvataju tržišni rizik, kamatni rizik, kreditni rizik i rizik likvidnosti.

1) Tržišni rizik

a) Rizik od promjene kursa stranih valuta

Investiciona politika Fonda je konzervativna, okrenuta prije svega ka dužničkim hartijama od vrijednosti i depozitima sa fiksnim prinosima i, prilikom ulaganja, prvenstveno se vodi računa o sigurnosti imovine Fonda, odnosno njenom očuvanju, a potom o profitabilnosti ulaganja.

Tržišnim rizikom Fonda će se upravljati kroz diverzifikaciju portfolia ulaganja prema propisanim maksimalnim visinama ulaganja imovine u pojedine kategorije.

Prema investicionoj politici Fonda imovina fonda se pretežno ulaže u dugoročne dužničke instrumente ulaganja, sa stabilnim prinosom i manjim nivoom rizičnosti i to dužničke hartije od vrijednosti koje emituje ili za koje garantuje BiH, Centralna banka BiH, Republika Srpska i Federacija BiH, dužničke hartije od vrijednosti sa minimalnim kreditnim rejtingom koji je preporučljiv za investiranje („Investment grade credit rating“) a koji utvrđuju agencije za procjenu boniteta Standard and Poor's, Fitch IBCA, Thompson Bank Watch ili Moody's.

Fond nije značajno izložen riziku od promjene kursa stranih valuta prilikom poslovanja u zemlji i inostranstvu, jer obavlja svoje poslovne transakcije u lokalnoj valuti, Konvertibilna marka (BAM) koja je fiksno vezana za EURO.

b) Rizik od promjene kamatnih stopa

Fond je izložen rizicima koji, kroz efekte promjene visine tržišnih kamatnih stopa, djeluju na njegov finansijski položaj i tokove gotovine.

Društvo će pri investiranju imovine Fonda vršiti analizu izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi, uzimajući u obzir da se rokovi dospeljeća oročenih depozita podudaraju sa procjenom roka u kojem navedena sredstva neće biti korišćena za kupovinu hartija od vrijednosti ili isplate penzijskih naknada članovima Fonda.

Analiza osjetljivosti na promjene kamatnih stopa se određuje na osnovu izloženosti kamatnih stopa nederivativnih instrumenata na kraju izvještajnog perioda.

Analiza osjetljivosti promjena kamatnih stopa

U slučaju da je kamatna stopa na depozite na dan 31. decembra 2018. godine bila veća/manja za 1 procentni poen na godišnjem nivou, uz ostale nepromijenjene varijable, neto dobitak Fonda za poslovnu 2018. godinu bio bi veći/manji za iznos od 32 BAM (2017. godine: 0 BAM) , kao rezultat većeg/manjeg prihoda od kamata.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

18. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

18.2. Ciljevi upravljanja finansijskim rizicima (nastavak)

1) Tržišni rizik (nastavak)

c) Rizik od promjene cijena kapitala

U toku godine koja se završila na dan 31. decembra 2018. godine, Fond je izložen značajnom riziku od promjena cijena dužničkih hartija od vrijednosti obzirom da Fond ima značajna ulaganja klasifikovana kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Rizik od promjene cijene kapitala je dodatno uvećan zbog nestabilnosti nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta u Republici Srpskoj.

Analiza osjetljivosti promjena cijena kapitala

Analiza osjetljivosti na promjene cijena kapitala je određena na osnovu izloženosti riziku promjene fer vrijednost finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju na kraju izvještajnog perioda. Ukoliko bi se fer vrijednost finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju povećala/smanjila za 1% na godišnjem nivou, imovina Fonda i revalorizacione rezerve bi se povećale/smanjile za iznos od 2,260 BAM, kao rezultat promijena u fer vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju.

2) Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću nemogućnosti brze prodaje finansijske imovine Fonda po cijeni koja je približno jednaka fer vrijednosti te imovine, sa jedne strane, i nemogućnost Fonda da ispunjava svoje dospjele obaveze po osnovu isplata članovima Fonda, a na osnovu prava za uplaćene penzijske doprinose.

Upravljanje likvidnošću je centralizovano na nivou Društva. Menadžment Društva će imovinom i obavezama Fonda upravljati na način koji obezbjeđuje da Fond, u svakom trenutku, ispunjava sve svoje obaveze.

Ročnost dospjeća finansijske imovine Fonda na dan 31. decembra 2018. godine je sljedeći:

Finansijska imovina	U BAM				
	do 1 mjesec	1 - 3 mjeseca	3 - 12 mjeseci	1 - 20 godina	Ukupno
31. decembar 2018. godine					
Bez kamata	35,090	-	-	-	35,090
Kamatonosno	-	-	40,644	283,322	323,966
Ukupno	<u>35,090</u>	<u>-</u>	<u>40,644</u>	<u>283,322</u>	<u>359,056</u>
31. decembar 2017. godine					
Bez kamata	2,503	-	-	-	2,503
Kamatonosno	-	-	-	-	-
Ukupno	<u>2,503</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2,503</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

18. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

18.2. Ciljevi upravljanja finansijskim rizicima (nastavak)

2) Rizik likvidnosti (nastavak)

Ročnost dospjeća finansijskih obaveza Fonda na dan 31. decembra 2018. godine je sljedeći:

					U BAM
Finansijske obaveze					
	do 1	1 - 3	3 - 12	1 - 20	
31. decembar 2018. godine	mjesec	mjeseca	mjeseci	godina	Ukupno
Bez kamata	1,697	-	-	-	1,697
Ukupno	<u>1,697</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>1,697</u>
31. decembar 2018. godine					
Bez kamata	51	-	-	-	51
Ukupno	<u>51</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>51</u>

Pregled dospjeća finansijskih obaveza je napravljen na osnovu nediskontovanih novčanih tokova finansijskih obaveza.

3) Kreditni rizik

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, potraživanja od pravnih lica i preuzetih obaveza, i odnosi se na rizik da druga strana neće ispuniti svoje ugovorne obaveze prema Fondu, što će rezultovati finansijskim gubitkom Fonda. Kreditni rizik nastaje kod hartija od vrijednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju (obveznice), potraživanja, gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, kao i preuzetih obaveza.

Fond je izložen kreditnom riziku u određenoj mjeri, i to isključivo kroz naplatu dospjelih obaveza po osnovu kupljenih hartija od vrijednosti - obveznica. Kreditni rizik navedenih finansijskih instrumenata je ograničen zato što su najznačajniji dužnici Fonda javne institucije Republike Srpske sa dobrim kreditnom rejtingom, jer su u prethodnom periodu redovno isplaćivali dospjele anuitete kupcima svojih instrumenata (obveznica).

Obezbjedenje od kreditnog rizika uspostavljeno je preduzimanjem određenih preventivnih mjera i aktivnosti na nivou Fonda, a u skladu sa politikama investiranja. U slučaju npr. neblagovremenog izmirivanja dospjelih obaveza izdavaoca hartija od vrijednosti prema Fondu, menadžment Društva preduzima adekvatne mjere u cilju zaštite svoje imovine. Fond ne posjeduje nikakva sredstva obezbjeđenja niti instrumente kojima bi pokrio kreditne rizike koji postoje po osnovu navedenih finansijskih sredstava, i, saglasno tome, prema menadžmentu Društva, nadoknadi iznos finansijske imovine predstavlja maksimalnu izloženost kreditnom riziku.

Fond ima značajnu koncentraciju kreditnog rizika u vezi sa investicijama u hartije od vrijednosti (obveznice), jer ima značajan iznos plasiranih sredstava kod jednog izdavaoca hartija od vrijednosti (Republika Srpska, napomena 8).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

18. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

18.3. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Rukovodstvo Društva smatra da knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza priznatih u priloženim finansijskim izvještajima aproksimira njihovoj fer vrijednosti.

Obračun neto vrijednosti imovine Fonda, odnosno fer vrijednosti finansijskih sredstava, definisan je Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (u daljem tekstu "Pravilnik", "Službeni glasnik RS", broj 113/17) i Pravilnikom o izmjenama pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda ("Službeni glasnik RS, broj 43/18) (napomena 3.5).

Naredna tabela predstavlja analizu finansijskih instrumenata koji su vrednovani nakon početnog priznavanja po fer vrijednosti, grupisanih u nivoe od 1 do 3, u zavisnosti od stepena mogućnosti procjene fer vrijednosti, a na osnovu Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (u daljem tekstu "Pravilnik", "Službeni glasnik RS", broj 113/17) i Pravilnikom o izmjenama pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda ("Službeni glasnik RS, broj 43/18).

31. decembar 2018.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	U BAM Ukupno
Finansijska sredstva:				
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	226,014	-	-	226,014
<i>Ukupno</i>	<u>226,014</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>226,014</u>
31. decembar 2017.				
Finansijska sredstva:				
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	-	-	-	-
<i>Ukupno</i>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Navedena tabela uključuje samo finansijska sredstva, jer Fond nema finansijskih obaveza koje su iskazane nakon početnog priznavanja po fer vrijednosti. Nije bilo prenosa sa prvog na drugi nivo u datom periodu.

- *Nivo 1* odmjeravanja fer vrijednosti proizlazi iz kotirane tržišne vrijednosti (nekorigovane) na aktivnim tržištima za identičnu imovinu i obaveze, a na osnovu izvještaja kustodi banke (Nova banka a.d. Banja Luka) o fer vrijednosti ulaganja Fonda.
- *Nivo 2* odmjeravanja fer vrijednosti proizlazi iz ulaznih parametara, različitih od kotirane tržišne vrijednosti obuhvaćene Nivoom 1, a koje su vidljive iz sredstava ili obaveza, direktno (na primjer, cijena) ili indirektno (na primjer, proisteklo iz cijene).
- *Nivo 3* odmjeravanja fer vrijednosti proizlazi iz tehnika procjenjivanja koje uključuju ulazne parametre za finansijska sredstva ili obaveze, a koji predstavljaju podatke koji se ne mogu naći na tržištu (neistraženi ulazni parametri).

19. DOGAĐAJI NAKON BILANSA

Nije bilo događaja nakon izvještajnog perioda koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja, u skladu sa IAS 10 „Događaji nakon izvještajnog perioda“.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine

20. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobitak i poreze na plate (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer.

Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama vezano za pravnu interpretaciju zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva i Fonda, mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Fondu, može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o poreskom postupku Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina, pri čemu pravo na utvrđivanje i naplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje ne zastarijeva. To znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

21. DEVIZNI KURSEVI

Srednji kursevi za devize, utvrđeni na međubankarskom tržištu deviza, primjenjeni za preračun deviznih pozicija u izvještaju o finansijskom položaju u BAM, za pojedine glavne valute su bili sljedeći:

	31. decembar 2018.	U BAM 31. decembar 2017.
Euro (EUR)	1.9558	1.9558
Američki dolar (USD)	1.7076	1.6308